

פרשת שמות

ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול. כתב רש"י ז"ל בעלה של שלומית בת דברי היה, ונתן עיניו בה ובלילה העמידו והוציאו מביתו, והוא חזר ונכנס לבית ובא על אשתו כסבורה שהוא בעלה וחזר האיש לביתו והרגיש בדבר וכשראה אותו מצרי שהרגיש בדבר, היה מכהו ורודהו כל היום. עוד נקדים מאי דאיתא בגמ' בעובדא דההוא נואף שהלך לבית האשה שחושק בה וכשהוא יושב אצלה דפקו בעלה ובניה על הדלת ומיד עלה ונטמן בעלייה, וכשהוא יושב בעליה, עלה נחש מן החור ונתן ארסו בקדרה של התבשיל, וכשבאה האשה לתת אוכל לבני הבית, סיפר לה אותו נואף העובדא של הנחש. כשהגיע הדבר לרב ושמואל אפליגו בענין זה אי אמרינן: נטמאת ואסורה לבעלה או לא? רב ובית דינו פסקו שנטמאת, דכתיב מים גנובים ימתקו באיסורא - ניחא ליה, ובהתירא-לא ניח"ל. ושמואל ובית דינו פסקו שלא נטמאת דאמרי בהתירא ניח"ל, באיסורא לא ניח"ל, ואילו היה שונאו לא היה אומר שלא יאכלו מזאת הקדרה כי היכי דלימות ויקח אשתו. ועוד יש טעם גדול דלא עביד קוב"ה ניסא לרשיעי, ונמנו וגמרו שהיא מותרת לבעלה בשופי גמור. אבל הני מילי לענין ישראל אמרינן, שלא נטמאת, וחלילה על חבירו זרע ישראל לעשות כזאת. אבל הגוי בודאי אמרינן נטמאת וגם אינו חס על חבירו ורוצה להרגו. וזהו כוונת הכתוב "ויפן כה וכה" דמרע"ה שקל וטרי בין למר ובין למר, וירא כי אין איש שמצדד להתיר בגוי לומר שמותרת, אלא הכל סברי שאסור ומותר להרגו כדין הנואף אבל האשה פטור' יען שהיא אנוסה;

ויצא ביום השני וירא והנה שני עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך ויאמר מי שמך לאיש שר ושופט עלינו הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. אפ"ל עפמ"ש המקובלים שהגוי נהרג ע"י שם קדוש שם תכ"ה ר"ת של כל הנשמה תהלל יה אבל היהודי נהרג ע"י שם קדוש יכ"ש ופירוש הענין המיוחדים שמו שמרם, אבל הרשעים תהרגם. ומרע"ה באותו זמן היה צעיר לימים ולא ידע זאת הקבלה מעשית והיה חושב שאין הפרש בין גוי ליהודי. וזהו שאמר וירא שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכ"ה רעך שרצה להרגו בשם תכ"ה כמו גוי ולזה השיבו הישראלי מי שמך לאיש ס"ת יכ"ש שהיהודי נהרג בשם יכ"ש והלהרגני אתה אומר בשם תכ"ה כאשר הרגת את המצרי. מיד וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר, שהישראלי הזה יודע השם הקדוש הזה ולכן אני מתירא שמא יהרגני בשם זה, ולכך ויברח משה;

פרשת בא

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבן הרב בעל לב אריה ז"ל ביאר, עפ"י מה שמצינו לעיל שאמר פרעה למשה ואהרן "חטאתי הפעם ד' הצדיק ואני ועמי הרשעים", שנתכוון לכלול עצמו שגם הוא הצדיק, וכך הוא סדר הכתוב "ד' הצדיק ואני", כביכול ופרעה הם הצדיקים "ועמי הרשעים", ואילו המצריים הם הרשעים. ולזה רמז הקב"ה למשה רבינו שפרעה יקבל עוד שלש מכות כנגד תיבת אני שיש בה שלש אותיות.

וז"פ כי אני ע"י שהוסיף פרעה לומר אני לכלול בדבריו שגם הוא הצדיק, לכן הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבן, שיענש בשלש מכות נוספות כנגד מספר האותיות שבתיבת אני שהוסיף והתכוון כלפי עצמו.

באופן אחר שמעתי שפירש הרב בעל "שם שמואל" ז"ל בהקדם מה שמוכא בשם חכמי האמת, שבחטא אדם הראשון נפגמו שני שמות הקדושים - אנכי ואדני אות כ' משם אנכי ונשאר תיבת אני וכן אות ד' משם אדני וג"כ נשאר תיבת אני וב' שמות אלו רומזים למידת הדין כי אדני אותיות דינא ואנכי בגימטריה "אף".

והנה ידוע דבגזירת בין הבתרים נאמר "וגם את הגוי אשר יעבדו דין אנכי", (בראשית ט"ו) היינו שאענוש אותם באף וחימה בחינת מידת הדין המרומו באנכי. ולכן פרעה שידע כל זאת, חשב בדעתו היות ושני השמות הקדושים נפגמו, לא יצאו ישראל ממצרים לעולם, כי מבלתי יכולת ד' ח"ו, לעשות עמהם דין להענישם. לזה אמר הקב"ה למשה רבינו כי **אני** היינו מטעם שנפגמו שמות הקודש ונשאר בהם רק אותיות **אני**, הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו בטענה שאיני יכול להענישם, וישראל ישארו במצרים לעולם, לכן בא אל פרעה ותודיע לו למען שתי אתתי אלה בקרבו, שני האותיות שנפגמו אחזיר למקומם בקרב שמות הקודש, ואוכל להעניש אותם על רוע מעלליהם ואוציא את ישראל מתוכם.

ובזה פירש כוונת הכתוב (דברים ל"ב) "ראו עתה כי אני אני הוא" שנפגמו שני שמות הקדושים ונשארו בהם רק אותיות **אני**, אולם אעפ"כ אל תחשבו ואין אלקים עמדי, שמידת הדין אינה עמדי, ואין ביכולתי להעניש בני אדם, אלא דעו לכם "**אני** אמית ואחיה מחצתי ו**אני** ארפא", אני מרפא ומעניש אפילו בשמות הפגומים שיש בהם רק תיבת **אני** - ואין מידי מציל ואין להמלט ולהנצל מיד ד'.

ויובן בזה גם הפסוק "אל יִשָּׁב דָּךְ נְכַלְמִים" (תהלים ע"ד) כי יד ד' תשיגו ותעניש לכל המתנכלים לו. ויתבאר לפי"ז כוונת הכתוב "אל תיראי תולעת יעקב, (ישעיהו מ"א)מתי ישראל **אני** עזרתך נאם ד'", אל לעם ישראל ממי לירא, כי גם השם **אני**, כשהוא בפגמו יכול לעזור ולהושיע.

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ד' אלקינו יל"ד דהול"ל וגם מקננו נולך עמנו. ואפ"ל הענין הוא כמו שמצינו בימי אליהו הנביא ז"ל עם נביאי הבעל שנאמר בו "ויקחו את הפר אשר נתן להם" (מ"א י"ח); ומובא בדבר חז"ל (יל"ש רי"ד) אמר אליהו לנביאי הבעל בחרו שני פרים תאומים מאם אחת והטילו עליהם גורלות אחד לשם ואחד לבעל, ואותו הפר שעלה לשם הבעל לא יכלו להזיז רגלו מן הארץ עד שפתח אליהו פיו, וא"ל לך עמהם. השיב הפר אני וחברי יצאנו מבטן אחד וגדלנו במרעה אחד והוא עולה לחלקו של הקב"ה, ואני עליתי לחלק הבעל להכעיס את בוראי, א"ל אליהו לך עמהם ואל ימצאו עלילה, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על יד זה שעמי, כך מתקדש על ידך.

א"ל שבועה שלא אוזו מכאן עד שתמסרני בידם, מיד ויקחו את הפר אשר נתן להם. מי נתנו להם? אליהו. היוצא לנו מדברי המדרש, שהפר לא רצה ללכת מאליו לנביאי הבעל, עד שלקחו אליהו ושכנעו שגם על ידו יתקדש שם שמים ברבים.

והנה ידוע שהמצריים היו עובדים לשה, וא"כ יש חשש לנעבד שאסור בהקרבה, לכן אמר משה רבינו "וגם מקננו ילך עמנו" הצאן ובקר שילכו מאליהם ממנו נקח לעבוד את ד', כי סימן והוכחה הוא, שלא נעבדה בהם עבודה זרה.

משכו וקחו לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח יש לרמוז בזה מ"ש הרב בעל "מחנה אפרים" ז"ל (הלכות מכירה קנין משיכה, סימן ב') שאם קנה אתרוג למצוה ועשה בו משיכה, כל שלא נתן הדמים, לא יצא ידי חובתו מדאורייתא, כי אנו בעינין לכם שיהא שלכם. ויש מהראשונים דסברי דבמילתא דאורייתא לא מהני קנין דרבנן, ומשיכה הוה כידוע מדרבנן. עוד כתבו הפוסקים דלא סגי לקנות בכסף לחודא אף דמדאורייתא קני, כיון דרבנן תקנו משיכה, כל דלא משך לא קנה משום דקיי"ל הפקר בית דין הפקר (יבמות פ"ט).

ולפי"ז יתבאר הכתוב **משכו ע"י קנין משיכה וקחו קיחה בכסף, כמ"ש בגמ' (קידושין ב.)** גמר קיחה משדה עפרון, דהיינו בכסף דכתיב ביה "נתתי כסף השדה קח ממני" (בראשית כ"ג) ועוד בעינין לכם שיהיה משלכם, מכיון שהוא מצוה דאורייתא בעו תרוייהו, כדי שיהיה קנוי לכם מן התורה, ותוכלו לצאת ידי חובתכם, במצות קרבן הפסח.

ובזה ירמוז הכתוב "ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת ועשינו לד' אלוקינו" (שמות י') דלכאורה הול"ל תתן אלינו זבחים ועלת אלא יוכן עפ"י דברי ההג"ה מבנו של בעל ה"מחנה אפרים" ז"ל הנ"ל - דמדברי הרמב"ן שמובא בשיטה מקובצת (ב"מ דף קכ.) שסובר שאפילו מתנת מטלטלין אינה נקנית אלא בחליפין או בחצרו או באגב. וסיים שם - דאם נתנו לו אתרוג במתנה וקנאו במשיכה, וגם בזה יש לחוש דאפשר דלא יצא י"ח מדאורייתא עד שיקנה בכסף. ולכן אמר משה רבינו גם אתה תתן בידנו, כלומר שיתנהו בידו בכסף מלא ולא בתורת מתנה, בכדי שיוכל לצאת ידי חובתו במצוה דאורייתא.

ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו. יש לרמוז בזה, מה שמובא במדרשי חז"ל (עיין בילקוט מעם לועז פ' ואתחנן) הטעם שלא נכנס משה רבינו לא"י, כי אילו היה נכנס לארץ, היה בונה בית המקדש בידיו, ולא היה חרב כלל, ואם היו ישראל חוטאין, לא היה הקב"ה שופך זעמו על העצים והאבנים אלא על ישראל, ולכן גזר הקב"ה שלא יכנס לא"י, ולא יבנה בית המקדש, שבשעת כעסו ישפוך חמתו על העצים והאבנים, וישראל יהיו חיים וקיימים לעד ולעולם.

אכן אמרו חז"ל כל קליפות המחנות של מלאכי-חבלה ומקטרגים-תלויים בעוון התפילין, והמשיח מתעכב בעוון ביטול מצות תפילין, וכן תמצא תיבת תפילין אותיות תפ-ילין, רמז לת"ף מחנות של מלאכי חבלה, שהם תלויין בעוון זה. וזה רמז הכתוב נפתלי - אותיות "תפלין". "אילה" אותיות "אליה", רמז: דבזכות מצות התפילין, יבוא משיח צדקנו, ועמו אליהו הנביא ז"ל. וכן אמרו חז"ל כל המקיים מצות תפילין, כאילו קיים כל התורה כולה, שנאמר והיה לך לאות על-ידך ולזכרון בין-עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך.

איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו וגו' הקצור קצרה ידי מפדות הן בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר. יובן עפמ"ש הפוסקים בדברי מרן הקדוש האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת דחזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה. והקשו וליתו גיטא ותירצו כגון שאבד וליתו סהדי ותירצו כגון שמתו או הלכו למדינת הים. וזהו איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה וליתו גיטא ואם תאמרו שאבד וליתו סהדי ואם תאמרו שתלכו למדינת הים הלא אנכי בגערתי אחריב ים ואחזיר אותם. אלא ודאי שהכל נגרם בעוונותיכם נמכרתם ;

פרשת בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם. איתא במדרש מאן צווח וי? פרעה צווח וי. ובאמת קשה: בשביל מה פרעה צווח הלא הוא עצמו שאמר להם קומו צאו מתוך עמי. ואפ"ל עפמ"ש חז"ל בשכר ארבע אמות שלוח פרעה לאברהם אע"ה נשתעבדו

בניו אצלו ארבע מאות שנה. אכן קי"ל לדינא מתי תועיל ההלויה שמלוה אדם לחבירו - הוא רק כשהמלווה יודע את המקום שאליו הולך הנלוה. ולכן אומר הכתוב ויהי בשלח פרעה את העם שעשה להם הלויה וחשב שבזה יהו מוכרחים לחזור להשתעבד אצלו כמו שזכה פרעה הראשון בהלויה שעשה לאברהם, אך כאשר ראה שלא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים, ממילא אין לו זכות בהלויה היותו מתחילה לא היה יודע שהולכים בדרך הזאת, ולכך צווח וי שיצאו מאתו ישראל ולא יחזרו;

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה. הנה ידוע שיש ג' מלאכי חבלה והם משחית אף חימה ר"ת משה אהרן, חור שע"י ג' הללו נכרת ראש המשחיתים הנז' וז"ש ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה. ומרים גברה ושלטה על ס"ת של שמם שהם תפ"ה אותיות הת"ף וז"ש ותקח מרים הנביאה את הת"ף בידה ונשאר מן אותיות ג' מלאכי חבלה רק אותיות משי"ח (תיבת חימה בלי יו"ד) וזהו שאומר הכתוב רוח אפינו משי"ח ה' נלכד בשחיתותם והוא מוכן;

וזהו כוונת הכתוב וכל קרני רשעים אגדע. ר"ל הקרנות ראשם וסופם אגדע אזי תרומנה קרנות צדיק הוא המשיח. ושורש הקדמה זו מהרב כמוהר"ר שמשון מאיצטרפולי זיע"א בספר ליקוטי שושנים ודפח"ח. ובזה פירשו חז"ל כוה"כ והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית שלא ישלטו בעה"ו כיר"א;

כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. אפ"ל דקי"ל לדינא אם המזיק אומר לחולה אני עצמי רופא ואני עצמי ארפא אותך יכול החולה לומר לו דמית עלי כאריה. וזהו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, והטעם הוא שאני ה' רופאך, ואין רופא בלתי, ואתה יכול לומר שאיני רוצה לרפאות אתך, וממילא לא אשים עליך בכלל;

איתא בספר ב"מ ובע"מ דיש תתקנ"ה רקיעים ובתת"ק רקיעים נטלים המלאכים המעלים תפלות ישראל לעלות עם התפלות משא"כ נ"ה רקיעים שאין להם רשות לעלות המלאכים רק משביעים התפלות והם עולים מאליהם. וז"ש הפסוק ה'ן לה' השמים וגו' ר"ל אף כי להשי"ת תתקנ"ה רקיעים גימטריא השמים כי המ'ם

האחרונה בת"ר במנצפ"ך מ"מ ה"ן רגיעים לה' בלבד ושם אין רשות לעלות. ובסדר דברים כולו יש תתקנ"ה פסו' ומתחילת סדר דברים עד פסוק הן לה"א וגו' יש תת"ק פסוקים ומפסוק הן לה"א וגו' עד סוף הסדר ה"ן פסוקים כידוע. ושמעתי שזה רמז למ"ש חז"ל כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר שימה דמעתי בנאדך וגו'. וקשה למה קרא לאוצר הנז' נאד אבל לפי"ד א"ש כי אוצר נקרא מקום שאין אדם יכול לבא שם ונ"ה רגיעים הנ"ל אין בריה יכולה לבוא שם אפילו המלאכים בלתי לה' לבדו. ותיבת נאד גימטריא נ"ה וז"ש ומניחן בבית גנזיו מקום האוצר שאין המלאכים יכולים לבוא שם. וזש"ה שימה דמעתי בנאדך בנאד דייקא, היינו רגיעים הנז' ;

ובז"י כוה"כ כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים. תיבת מח'ה אמח'ה גימטריא ז'ה המ'ן. גם רמז כמנין אמח'ה כתוב המן במגילה וזהו מתחת השמים רמז על המן שנתלה באויר השמים. וראיתי כתוב כי מיום שאמר הקב"ה למשה פרשה זו של מחיית עמלק עד זמן מרדכי ואסתר הוא סך תתקנ"ה שנים וז"ש כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים היינו בסוף מנין השמים שעולה תתקנ"ה ואז אמחה להמן זרעו של עמלק. וק"ל מסו"ם בית פרץ ;

פרשת יתרו

ועושה חסד לאלפים. יוכן ע"ד מ"ש הרב מקור ברוך ז"ל ע"פ ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל ויהי המס שלשים אלף איש והענין הוא דבגלות היצה"ר שהוא ס"מ כלול מטו"ר אבל לעת"ל כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ שיוסד הרע שבו שהוא ס"מ וישאר אותיות א"ל וזהו שחיטתו. וז"ש ויעל המלך שהוא יתברך מלך שהשלום שלו יעביר המ'ס מכל ישראל שיוסר ס"מ שהוא היצה"ר וישאר א"ל שהוא הקדושה ולז"א ויהי המ'ס ל"א (ל' אלף) איש ר"ל אותיות אלף דסמא"ל עכ"ד ז"ל יע"ש ;

והמפז"ל כתבו בענין שחיטת היצה"ר שהוא נחש הקדמוני דלעתיד יהיה טוב והיינו נר'ן של נחש תשבר ויעשה ממנה אותיות מ"י שמספרם שוה בשוה ובמקום נחש יהיה אותיות משי"ח ויעביר הטומאה מן הארץ והאלילים כרות יכרתון כליל

יחלופו עכ"ל ז"ל נמצא שהחסד הגמור שיעשה עמנו יתברך לעת"ל הוא שיסלק אותיות מ"ס שהם מהטומאה וישאר א"ל וגם הנו"ן תהיה אותיות מ"י. וז"ש ועושה חסד לאלפיים בתיבת לאלפיים רמזו כל הנו"ל לאלף מ"י היינו אות ל' ואות אלף אותיות א"ל ישארו שהם קדושה ואותיות מ"י במקום אות נו"ן וזה מחסדו הגדול יתברך. ויש לתת טעם למה כל האותיות לא נרמזו במילוי רק אות אלף באה במילוי? לרמזו שנזכה לכל זה רק בזכות התורה. ואות אלף מלא תהיה מלשון ואלפך חכמה גם רמז בזה הברכה לעת"ל דכתיב הקטון יהיה לאלף. הרב אדרת אליהו בכלי יקר ז"ל וזיע"א בסדר יתרו ע"ש;

כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. רמז לשש ספירות העליונות שהם עשו השמים והארץ בפקודת בוראם ולכך לא נאמר בששת ימים אלא ששת לרמזו להספירות העליונות כידוע ליודעי חן. וק"ל. וזה רמז הכתוב שאו עיניכם וראו מי ברא אלה לרמזו על אלה תולדות השמים והארץ ודו"ק וכן פירש מהר"ח"ו הקדוש והמקובל בתיבת האלה;

פרשת משפטים

כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור בעל הבור ישלם. כך הקב"ה ברא יצה"ר שהוא בבחינת בור, והיה אם לא נתגבר עליו ונפלנו שמה בעצותיו, אז השי"ת בעל הבור ישלם וימחול לנו;

מדרש. אמר איוב להקב"ה מי יתן ידעתי ואמצאהו אערכה לפניו משפט, משל לבריון שהיה שיכור בעט בפלקין והוציא איסרין וגם איקונין של מלך, קלל לשלטון אמר הודיעוני באיזה מקום המלך שרוי, ואני מלמדו הדין. הראו לו המלך יושב בבימה סגר למטרונה וגו'. כך איוב עומד וצווה מי יתן ידעתי וגו' כיון שראה למלך סגר למטרונה - והנה מרים מצורעת כשלג. טרד איפרכוז-זה משה, לכן לא תביאו את הקהל הזה. סמא לדוכוס זה יצחק שנאמר: ותכהינה עיניו מראות. נתן קרטיני-לאברהם שנאמר ידוע חדע כי גר יהיה זרעך. קרב קסין למגיסטר-זה יעקב והוא צולע על ירכו. כשראה איוב כן אמר בבקשה מכם שיכור הייתי שנאמר: ואם שגייתי אחי תלין משוגתי. עכל"ה.

ועיין להמפז"ל מה שפירשו בזה, ואשר אני אחזה שהוא תמוה מאד דנראה דאיוב היה מתרעם על היסורין שבאו עליו שלא כדין, ויש לו טענות צודקות על זה, ורק כשראה מה שאירע לצדיקים הללו נסתרו טענותיו ונתקררה דעתו. וצריכין אנו לדעת מה היו טענותיו ומה התשובה שמצא בצדיקים הללו. ואפ"ל בס"ד בהקדים מ"ש חז"ל דהיסורין ממרקיץ עוונותיו של אדם ק"ו מהשן ועין מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחירות, יסורין שהם בגופו של אדם לא כ"ש? וזה דוקא אי דרשינן ק"ו, אבל אי לא דרשינן ק"ו אין לנו ממה ללמוד שהיסורין ממרקיץ. והנה ידוע טעמו של מרע"ה שפרש מאשתו, משום דדרש ק"ו ומה ישראל שלא דבר עמהם הקב"ה רק פעם אחת כתיב בהו אל תגשו אל אשה אני-שמדבר עמו כמה פעמים, על אחת כו"כ. אבל מצינו למרים שסוברת להיפך שאין דנין מק"ו, ולכך דיברה עליו על מה שפרש וכיון שמצינו שנענשה בצרעת, משמע שעושים ק"ו ומשה צודק בזה ולכך עשינו בה היא עצמה ק"ו ואביה ירוק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה י"ד ימים. הילכך, איוב בתחילה היה סובר שאין עושיין ק"ו וממילא היסורין שבאו עליו אין בהם שום הנאה והיה מתלונן בשביל מה באו עליו יסורין ומי יתן ידעתי ואמצאהו וכיון שהראו לו מרים מצודעת כשלג, נחה דעתו. שמשם מבואר שדנין ק"ו והיסורין גם הם מכפריין עליו;

אכן עדיין יש לו לאיוב לעשות פירכא על הק"ו, זה דעיקר הלימוד שהיסורין מכפריין הוא משן ועין, והרי"ף פסק שאינו נוהג זה רק בעבד כנעני ולא בעבד עברי, וממילא איך נלמד ממנו ליסורין הבאים גם על ישראל? והרב כרם חמד ז"ל בפרשת קדושים כתב, שמצא כתוב דאיוב גר היה, והביא דבריו הרב שער אשר ז"ל והגר הוי כישראל גמור וכישראל אינו נוהג דין שן ועין ולכן עוד מתרעם איוב על היסורין שבאו עליו חנם, לכך טרד איפרכוס-זה משה שנאמר לכן לא תביאו את העם הזה נסתרה טענתו זאת, והוא דאיתא במד' ילקוט כשהכה מרע"ה הסלע אמ"ל הקב"ה היה לך ללמוד ק"ו מהגר שפחת שרה, שהעליתי לה הבאר, בני הגבירה וששים ריבוא ישראל עאכ"ו? ולמה הכית הסלע? ובאמת קשה על מרע"ה איך נעלם ממנו ק"ו זה? אך י"ל דאיתה בגמ' קשים גרים לישראל כספחת בעור ופירש"י ז"ל: משום דגרים אינם מדקדקים במצות ונענשים עליהם ישראל מטעם הערבות. אבל התוספות פירשו להיפך, דאדרבא הגרים עדיפי, דהם מדקדקים במצות יותר מישראל, וישראל נענשים איך לא ילמדו ממעשיהם? ולכן מרע"ה לא עשה ק"ו וזה

מהגר שהוא סובר כסברת התוס' דגרים עדיפי ואמרינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון דדוקא הגר שהיא גיורת ומעלתה יותר מישראל, ולכך העלה לה הבאר. לא כן ישראל, ולכך הכה הסלע. אך ממה שנענש מרע"ה על זה מוכח דדרשינן ק"ו, ולא אמרינן דיו... ולכן כשראה איוב שנענש מרע"ה על שלא עשה ק"ו ולא אמרינן דיו א"כ שפיר יש ללמוד, שהיסורין מכפרין משן ועין ומיד נתקרה דעתו. כנ"ל;

פרשת כי-תשא

איתא בשו"ט וז"ל: רבים אומרים לנפשי. רבנן אמרי האי קרא באוה"ע שהם נקראים רבים כמד"א הוי עמים רבים וגו', אומרים לנפשי אפשר אומה ששמעה על הר סיני מפי השי"ת לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ולבסוף עשו את העגל ואמרו אלה אלהיך ישראל וגו' כלום תקנה יש להם? אין ישועתה וגו' אבל ואתה ה' מגן בעדי, אילולי דאנהרת לך זכות אבות שהגנת עלינו, כבודי שהשרית שכינתך בתוכנו וצוית אותי על המשכן שנאמר ועשו לי מקדש וגו', ומרים ראשי-תחת שהיינו אנחנו מחוייבים לך תלוי ראש נתת לנו הרמת ראש, שנאמר כי תשא את ראש. עכל"ה והוא תמוזה. והדקדוקים מבוארים בתוכו. דבר ראשון מה ענין אבות העולם לענין העגל דבזכותם מחל לנו? ועוד למה מצות המשכן הועילה דוקא ולא ענין אחר? וכבר המפרשים דרכו קסתם ומקום הניהו לי לבאר אותו. והוא עפ"י הקדמה יקרה שהביא הרב בעהט"ו ז"ל בפרשת ויקרא וז"ל על פסוק הנאמר בעגל ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש וז"ל. דע כי אדה"ר פגם בחטאו בעץ הדעת בשלשה אלפי'ן אל'ף של אור והביא תחתיה ע' בסוד הכתוב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. וגם באות אל'ף של אדם שנפגמה ונעשית דם, ששפך דם בהביאו מיתה לעולם. וגם באל'ף דכסא שצורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד והוא בחינת אמת, תתן אמת ליעקב, ונפגמה האל'ף ונשאר אותיות מת. ודע כי בהפלת אלו השלשה אלפי'ן נתעוררו הדינין שהאלפי'ן הם בחינת חסדים גמורים ובאו אבותינו הקדושים ע"ה, ותיקנו אלו השלשה אלפי'ן ובהיות שהאל'ף היא שלשה אותיות א' ל' ך', נמצא בפגם אדה"ר שפגם כג' אלפי'ן, יש בהם תשע אותיות שהם ג' פעמים אלפי'ן למדי'ן פפי'ן. והאבות תיקנו כל אחד מהם ג' אותיות והלכו להם עפ"י הסדר. כיצד? אברהם אע"ה, תקן בעקידת יצחק ג' אלפי'ן, וע"כ נאמר בפסוק ג' אלפי'ן בזה אחר זה, שרמו לו השי"ת

בשביל זה, באומרו קח נא את בנד וגו' על אחד ההרים אשר אומר אליך הרי ג'
אלפייך לרמוז כי בזה אתה מתקן האלפייך. יצחק אע"ה תקן ה'למד'ייך בנישואין
דידיה, וזה רמז אברהם לאליעזר, כששלחו לקחת אשה ליצחק: "אל מלדתי תלך
ולקחת" אותיות שניות נרמזו ג' למד'ייך. וע"י מעשה דיעקב אע"ה במכירת יוסף,
בתקנו ג' פפייך באומרו טורף יוסף, הרי ג' פפייך בסוף להורות שהוא
השלים התיקון. נמצא, שהאבות, שהם בניי של אדה"ר, תיקנו פגם אביהם וע"י
העגל שהמה כאחד, הפרו ברית, חזרו והפילו השלשה אלפייך הנז"ל, וז"ש
הכתוב ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש, והמתחגם חרגם:
"כתלתא אלפייך" רמז על פגם האלפייך הנז"ל. ומרע"ה חשש שמא יהיה עוד
התעוררות הדינים, כמו בחטא אדה"ר. לכן, פתח פיו בחכמה ואמר: זכור לאברהם
ליצחק ולישוראל עבדיך, "שהם רפאו המכה של אדה"ר, ומיד אמ"ל הקב"ה סלחת
כדבריך, דייקא דהיינו בזכות האבות. והתיקון במשכן ג"כ שלשה אלפיים
שקלים רמז ג' אלפייך וג"כ אנהנו נתקן רג' אלפייך. וז"ש ועושה חסד
לאלפיים דייקא ודו"ק;